

ठाकुरबाबा नगरपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड : ६

संख्या: ८

नगरसभाबाट पारित मिति: २०८०।०९।२६

प्रमाणिकरण: २०८०।१०।१२

प्रकाशन मिति: २०८०।१०।१४

भाग- १

ठाकुरबाबा नगरपालिका

ठाकुरबाबा नगरपालिकाको सूचना !

ठाकुरबाबा नगरपालिकाको मिति २०८०।०९।२६ गतेको नगरसभा बाट "ठाकुरबाबा नगरपालिकाको जलविद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धि ऐन, २०८० पारित भइ प्रकाशन भएको हुँदा सम्बन्धित सबैमा जानकारी गराईन्छ ।

ठाकुरबाबा नगरपालिकाको जलविद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी ऐन, २०८०

प्रस्तावना: प्राकृतिक स्रोत साधनको संरक्षण, सम्वर्द्धन र उपयोग गर्दै नवीकरणीय ऊर्जाको उत्पादन तथा विकास गर्न, सुपथ र सुलभ रूपमा भरपर्दो ऊर्जाको आपूर्ति सुनिश्चित गर्नुका साथै एक मेगावाटसम्म क्षमता भएका जलविद्युत आयोजनाको सर्वेक्षण, उत्पादन, प्रसारण, वितरण एवं नियमन र वैकल्पिक ऊर्जाका विषयमा नेपालको संविधानको अनुसूची-८ को बुँदा नं. १९ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (२) को बुँदा नं. (घ) को उपबुँदा नं. (३), (४), (५), (६) र (७) र उक्त संविधानको अनुसूची-९ को बुँदा नं. ५ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (४) को बुँदा नं. (घ) को उपबुँदा (५) ले गरेको व्यवस्थाका सम्बन्धमा आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्न बाञ्छनीय भएकाले नेपालको संविधानको धारा २२६ को अधिकार प्रयोग गरी ठाकुरबाबा नगरपालिकाको चौधौं नगरसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद- १प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम “ठाकुरबाबा नगरपालिकाको जलविद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जासम्बन्धी ऐन, २०८०” रहेको छ ।

(२) यो ऐन ठाकुरबाबा नगरपालिकाको स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा:-

(क) "अनुमतिपत्र" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत दिइने अनुमतिपत्र सम्झनुपर्छ ।

(ख) "अनुमति प्राप्त व्यक्ति" भन्नाले दफा ३ बमोजिम अनुमति प्राप्त व्यक्ति वा संगठित संस्था सम्झनुपर्छ ।

(ग) "आयोजना" भन्नाले विद्युत उत्पादन, प्रसारण वा वितरणसम्बन्धी आयोजना सम्झनुपर्छ ।

(घ) "जलविद्युत" भन्नाले पानीबाट उत्पादन हुने विद्युत शक्ति सम्झनुपर्छ ।

(ङ) “तोकिएको” वा “तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्छ ।

(च) "नवीकरणीय ऊर्जा" भन्नाले सौर्य ऊर्जा (सौर्य फोटोभोल्टाइक, सौर्य तापीय ऊर्जा, वायु ऊर्जा, जैविक ऊर्जा (बायोमास, बायोग्याँस, बायोफ्युल, फोहोरबाट उत्पादित ऊर्जा, बायोजेनिक ग्याँस), हाइड्रोजन ऊर्जा, भूतापीय ऊर्जा तथा जलस्रोतबाट उत्पादित विद्युत् सम्झनुपर्छ । सो शब्दले नेपाल सरकारले समय समयमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी नवीकरणीय ऊर्जाको स्रोत भनी तोकेको अन्य स्रोतबाट उत्पादित ऊर्जा समेतलाई जनाउनेछ ।

(छ) "प्रवर्द्धक" भन्नाले कुनै आयोजनाको अनुमतिपत्रको लागि दरखास्त दिएका वा अनुमतिपत्र प्राप्त गरेका व्यक्ति वा संस्थालाई सम्झनुपर्छ ।

(ज) “विद्युत” भन्नाले पानी, खनीज तेल, कोइला, ग्यास, शौर्य शक्ति, वायु शक्ति, आणविक शक्ति वा अन्य कुनै साधनबाट उत्पादन हुने विद्युत शक्ति सम्झनुपर्छ ।

(झ) “विभाग” भन्नाले विद्युत विकास विभाग सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद- २विद्युतको सर्वेक्षण, उत्पादन, प्रसारण वा वितरणसम्बन्धी व्यवस्था

३. विद्युतको सर्वेक्षण, उत्पादन, प्रसारण वा वितरण: यो ऐन बमोजिम अनुमतिपत्र नलिई कसैले पनि नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र विद्युतको सर्वेक्षण, उत्पादन, प्रसारण वा वितरण गर्न हुँदैन ।

४. जलविद्युत उत्पादकले पालना गर्नुपर्ने शर्तहरू: (१) नगरपालिकाभित्र जलविद्युत उत्पादकले प्रभावित क्षेत्रका स्थानीय बासिन्दाहरूलाई तोकिएबमोजिमको सेवा सुविधा दिन सक्नेछ ।

- (२) परियोजना सञ्चालन गर्दा आयोजना लागतको कम्तीमा तीन प्रतिशतमा नघट्ने गरी हुन आउने रकम प्रभावित क्षेत्रको सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत सडक, शिक्षा, स्वास्थ्य, सिँचाइ, खानेपानी पर्यावरण र सामुदायिकहितको लागि खर्च गर्नुपर्नेछ ।
- (३) आयोजना सञ्चालन गर्दा प्रभावित क्षेत्रको बासिन्दालाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी उनीहरूको सीप क्षमता र योग्यता अनुसारको रोजगार दिनुपर्नेछ ।
- (४) आयोजना शुरु हुनुभन्दा अगाडि र आयोजना सम्पन्न भई सञ्चालन हुनुपूर्व प्रभावित क्षेत्रको सरोकारवाला बासिन्दासँग सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्नेछ ।
- (५) आयोजना सञ्चालन हुनुपूर्व नै परियोजनाको भौतिक संरचनाको विस्तृत योजना सहितको नक्शा नगरपालिकामा पेश गरी स्वीकृती लिनु पर्नेछ ।
- (६) उपदफा (५) बमोजिम स्वीकृति नलिई परियोजना सञ्चालन गरिएमा नगरपालिकाले तत्कालै रोक्न सक्नेछ र सात दिनभित्र नक्शा पेश गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।
- (७) नगरबासीले चाहेको खण्डमा निश्चित प्रतिशत शेयर लगानी सुनिश्चित गर्न सक्नेछ ।
- (८) अन्य शर्तसम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

५. विद्युतको सर्वेक्षण, उत्पादन, प्रसारण वा वितरण अनुमति पत्रसम्बन्धी व्यवस्था: (१) विद्युतको सर्वेक्षण, उत्पादन, प्रसारण वा वितरण गर्न चाहने प्रवर्द्धक वा संगठित संस्थाले सम्बन्धीत विषयको आर्थिक, प्राविधिक र वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन तथा तोकिएबमोजिमका विवरणहरू खुलाई तोकिएको ढाँचामा अनुमतिपत्रको लागि दरखास्त दिनु पर्नेछ । तर विद्युतको सर्वेक्षणको अनुमतिपत्रको लागि दरखास्त दिँदा त्यस्तो अध्ययन प्रतिवेदन संलग्न गर्न आवश्यक पर्ने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परेको दरखास्तमा नगरपालिकाले आवश्यक जाँचबुझ गरी दरखास्त परेको मितिले विद्युतको सर्वेक्षण अनुमतिपत्रको हकमा तीस दिनभित्र र विद्युतको उत्पादन, प्रसारण वा वितरण अनुमतिपत्रको हकमा तीस दिनभित्र तोकिएबमोजिमको ढाँचामा दरखास्तवालालाई अनुमतिपत्र दिनु पर्नेछ ।

(३) यो ऐन प्रारम्भ हुनु भन्दा अगाडै नगरपालिकामा पर्ने कुनै क्षेत्रमा विद्युतको उत्पादन, प्रसारण वा वितरण गरिरहेको व्यक्ति वा संगठित संस्थाले पनि यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले एक वर्षभित्र नगरपालिकामा अनुमतिपत्रको लागि दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम परेको दरखास्तमा नगरपालिकाले आवश्यक जाँचबुझ गरी दरखास्त परेको मितिले साठी दिनभित्र तोकिएबमोजिमको ढाँचामा अनुमतिपत्र दिनु पर्नेछ ।

(५) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले आफ्नो अनुमतिपत्र बिक्री गर्न वा अन्य कुनै प्रकारले कसैलाई हस्तान्तरण गर्नु परेमा नगरपालिकाबाट स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

६. आयोजनाको क्षमता एवं क्षेत्र निर्धारण: (१) यस ऐनको दफा ३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि अनुमतिपत्र माग गरी पेश गरेको दरखास्त साथ माग भएको क्षेत्रमा आयोजनाको क्षमता, आयोजना प्रस्ताव गरी विभागमा कुनै दरखास्त परे नपरेको वा केन्द्रीयस्तरमा कुनै आयोजना पहिचान भए नभएको एकिन गर्नका लागि

नगरपालिकाले माग गरेको क्षेत्र खुलाई प्राविधिक क्लियरेन्सका लागि सो सम्बन्धमा विभागसँग समन्वय गर्न सक्नेछ ।

(२) विभागले आयोजनाको प्राविधिक क्लियरेन्सका सम्बन्धमा दिएको राय एवं निर्देशानुसार मात्र नगरपालिकाले अनुमतिपत्र सम्बन्धी कारवाही अघि बढाउनेछ ।

(३) नगरपालिकाले आवश्यक ठानेमा प्राविधिक सहयोगको लागि विभागमा अनुरोध गर्न सक्नेछ ।

(४) प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन तथा वातावरणीय परिक्षण प्रतिवेदन तयारी तथा स्वीकृत गर्ने क्रममा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र विद्युत विकास विभागबाट आवश्यक प्राविधिक सहयोग लिन सक्नेछ ।

७. जलविद्युत आयोजनाको जडित क्षमता निर्धारण: (१) नगरपालिकाले अनुमतिपत्र माग गरिएको आयोजनाको जडित क्षमता निर्धारण गर्न प्रवर्द्धकले उपलब्ध गराएको हाइड्रोलोजिकल टाइम सिरिज डाटाको प्रोब्याबिलिटी अफ एक्सिडेन्स र क्यू फोर्टी फाइभलाई सामान्यतया आधार बनाउन सक्नेछ ।

(२) प्रवर्द्धकले पेश गरेको हाइड्रोलोजिकल तथ्याङ्क नगरपालिका कार्यालयमा उपलब्ध आधिकारिक तथ्याङ्कसँग तात्विक रूपमा फरक परेको पाईएमा कार्यालयमा उपलब्ध तथ्याङ्कलाई आधार मानी सम्बन्धीत आयोजनाको जडित क्षमता निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(३) यसरी कुनै आयोजनाको जडित क्षमता निर्धारण गर्दा नगरपालिकाले जलस्रोतको उपयोग, विद्युत बजारको उपलब्धता र लगानीको अधिकतम प्रतिफललाई समेत आधार मानी सोबमोजिम निर्दिष्ट गरेको विधि अनुसार क्षमता निर्धारण गर्नसक्नेछ ।

८. अनुमतिपत्रको अवधि: (१) विद्युतको सर्वेक्षणको लागि दिइने अनुमतिपत्रको अर्वाध बढीमा पाँच वर्षसम्मको हुनेछ ।

(२) विद्युत उत्पादन, प्रसारण वा वितरणको लागि दिइने अनुमतिपत्रको अवधि बढीमा पचास वर्षसम्मको हुनेछ ।

(३) उपदफा (१) वा (२) मा तोकिएको अवधिभन्दा कम अवधिको लागि अनुमतिपत्र दिइएकोमा अनुमतिपत्रमा तोकिएको अवधि समाप्त हुनुभन्दा अगावै तोकिएबमोजिम नवीकरण गराउनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम नवीकरण नगराएमा त्यस्तो अनुमतिपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।

९. नवीकरणसम्बन्धी व्यवस्था: (१) नवीकरणको लागि अनुमतिपत्रको म्याद कायमै रहँदै तोकिएबमोजिमको दस्तुर सहित निवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) अनुमतिपत्रको लागि दरखास्त दिँदा यस ऐनबमोजिम विगतमा पेश गरेको कार्यतालिका अनुसारको कार्य प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

(३) कार्यतालिकाबमोजिम निर्धारित कार्यहरू तोकिएको म्यादभित्र सम्पन्न हुन नसकेमा सोको कारण र औचित्य समेत उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।

(४) अनुमति पत्रको नवीकरण गर्ने प्रयोजनको लागि आयोजनाको पछिल्लो अवधिको कार्य प्रगतिलाई मुख्य आधार मानिनेछ ।

(५) प्रवर्द्धकले पेश गरेको कार्यप्रगति सन्तोषजनक नदेखिएमा वा नगरपालिकाले आवश्यक ठानेमा आयोजनाको प्रगति सम्बन्धमा प्रवर्द्धकबाट थप पुष्ट्याई लिन वा कार्यालयले आफ्नो मातहतका कर्मचारी खटाई आयोजनाको स्थलगत निरीक्षण गराउन सक्नेछ ।

(६) आयोजनाको कार्यप्रगति सन्तोषजनक नदेखिएमा त्यस्तो आयोजनाको लागि जारी गरिएको अनुमतिपत्रको नवीकरण गरिने छैन ।

१०. अनुमतिपत्र दिनमा अनुमतिपत्र दिनमा बन्देज: यस ऐनबमोजिम नगरपालिकाले कुनै क्षेत्रमा विद्युत वितरणको लागि कुनै व्यक्ति वा संगठित संस्थालाई अनुमतिपत्र दिइएकोमा त्यस्तो अनुमतिपत्रको अवधिभर सोही क्षेत्रमा विद्युत वितरण लागि अन्य कुनै व्यक्ति वा संगठित संस्थालाई अनुमतिपत्र दिइने छैन ।

तर अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले त्यस क्षेत्रमा पर्याप्त तथा वितरण गर्न नसकेको भन्ने कुरादेखि आएमा अन्य कुनै व्यक्ति वा संगठित संस्थालाई पानि सो क्षेत्रमा विद्युत उत्पादन तथा वितरण गर्न अनुमति दिन यो व्यवस्थाले बाधा गर्ने छैन ।

११. अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले पालन गर्नुपर्ने कुराहरू: अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले विद्युतको सर्वेक्षण, उत्पात प्रसारण वा वितरणको सम्बन्धमा पालन गर्नु पर्ने कुराहरू तोकिएबमोजिम हुनेछन् ।

१२. अनुमतिपत्र खारेज गर्न सकिने: (१) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कुनै काम गरेमा नगरपालिकाले अवधि तोकि त्यस्तो काममा आवश्यक सुधार गर्न सम्बन्धित अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिलाई आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको अवधिभित्र अनुमतिप्राप्त व्यक्तिले आवश्यक सुधार नगरेमा तोकिएको अधिकारीले त्यस्तो व्यक्तिले पाएको अनुमतिपत्र खारेज गर्न सक्नेछ

(३) उपदफा (२) बमोजिम खारेज गर्नुअघि तोकिएको अधिकारीले सम्बन्धित अनुमति प्राप्त व्यक्तिलाई आफ्नो सफाई पेश गर्न मनासिब मौका दिनुपर्नेछ ।

१३. वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल असर नपर्ने: विद्युत उत्पादन, प्रसारण वा वितरण गर्दा भू-क्षय, बाढी, पहिरो, वायु-प्रदूषण इत्यादीद्वारा वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल असर नपर्ने गरी गर्नुपर्नेछ ।

१४. सुरक्षात्मक व्यवस्था: विद्युतको उत्पादन, प्रसारण वा वितरण गर्ने सिलसिलामा अपनाउनु पर्ने सुरक्षात्मक व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

१५. रोयल्टी बुझाउनु पर्ने: (१) अनुमतिपत्र प्राप्त प्रवर्द्धकले जलविद्युतको व्यापारिक उत्पादन शुरु भईसकेपछि नगरपालिकालाई रोयल्टी बुझाउनु पर्नेछ ।

(२) रोयल्टी बुझाउनुपर्ने अवधि र सोको दर नगरपालिकाले तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद- ४

नवीकरणीय तथा वैकल्पिक ऊर्जा विकाससम्बन्धी व्यवस्था

१६. नवीकरणीय तथा वैकल्पिक ऊर्जासम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान: (१) परम्परागत ऊर्जामाथिको निर्भरता कम गर्न, नवीकरणीय ऊर्जाको उत्पादन, ऊर्जा उपयोगको दक्षतामा अभिवृद्धि गर्न, नयाँ प्रविधिको विकास गर्न,

उत्पादनको लागत कम गर्न र भौगोलिक उपयुक्तता निश्चित गर्ने सम्बन्धमा नगरपालिकाले आवश्यक अध्ययन अनुसन्धान गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका कार्यहरू नगरपालिका आफैले वा सङ्घीय सरकार वा प्रदेश सरकार वा अन्य स्थानीय तह वा सहकारी वा निजी क्षेत्रसँग समन्वय र सहकार्यमा गर्न सक्नेछ ।

(३) नवीकरणीय ऊर्जाको विकासमा नयाँ प्रविधिको विकास, विस्तार, ऊर्जाको बिक्रीको लागि वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र, विद्युत् प्राधिकरण, निजी क्षेत्र एवं गैरसरकारी सङ्घसंस्था आदिलाई समेत संलग्न गराउन सक्नेछ ।

(४) नवीकरणीय ऊर्जाको उत्पादन, ऊर्जा उपयोगको दक्षतामा अभिवृद्धि गर्न, नयाँ प्रविधिको विकास गर्न, उत्पादित ऊर्जाको बिक्री लगायतका लागि नगरपालिकाले उपदफा (३) बमोजिमका निकाय तथा गैरसरकारी सङ्घसंस्थासँग आपसी छलफल, सहमति, समझदारी, सम्झौता आदिका आधारमा कार्य गर्न सक्नेछ ।

(५) उपदफा (१) बमोजिम गरेको अध्ययन अनुसन्धान प्रतिवेदनका आधारमा उपदफा (४) बमोजिमको कार्य गर्दा मुख्य आधार बनाई नगरपालिकाले आवश्यक निर्णय लिनुपर्नेछ ।

(६) नवीकरणीय तथा वैकल्पिक ऊर्जा विकाससम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

१७. ऊर्जा विकास समितिको गठन: (१) नगर कार्यपालिका सदस्यको अध्यक्षतामा ऊर्जा विकास समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(१) ऊर्जासम्बन्धी नीति, कानून, रणनीति साथै योजना तथा परियोजनाहरूको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीलाई नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्न नगरपालिकामा ऊर्जा विकास समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठित समिति नगरपालिकाको ऊर्जासम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनका लागि कार्यकारी समिति हुनेछ ।

(३) ऊर्जा विकास समितिको गठनसम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

१८. ऊर्जा एकाईको स्थापना: नगरपालिकाको वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा अन्तर्गत ऊर्जा एकाईको स्थापना र सुदृढीकरण गरी ऊर्जा तथा नवीकरणीय ऊर्जाको उत्पादनमूलक प्रयोग तथा सम्पूर्ण नवीकरणीय ऊर्जा क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धनलाई संस्थागत गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद- ५

दण्ड सजायसम्बन्धी व्यवस्था

१९. दण्ड सजाय: (१) कसैले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको उल्लङ्घन गरेमा निजलाई नगरपालिकाले दश हजारदेखि पचास हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(२) त्यस्तो कसूरबाट कसैको हानी नोक्सानी भएको रहेछ भने नगरपालिकाले निजबाट त्यस्तो बापतको क्षतिपूर्ति समेत भराईदिन सक्नेछ ।

(३) कसैले यस ऐनबमोजिम अनुमतिपत्र लिनु पर्नेमा सो नलिई वा अनुमतिपत्रमा उल्लिखित भएका शर्तहरू पालन नगरी विद्युत् उत्पादन, प्रसारण वा वितरण गरिएमा तोकिएको अधिकारीले निजलाई तीनलाख रूपैयाँसम्म जरिवाना गर्न र त्यस्तो काम बन्द गराउन सक्नेछ ।

(४) यो ऐनका शर्तहरू पालना नगरेमा कसूरको गम्भीरता हेरी आवश्यक दण्ड जरिवाना क्षतिपूर्तिसमेत असूल उपर गरी निजलाई प्रदान गरिएको अनुमतिपत्र समेत खारेज गर्नेछ ।

(५) यस ऐन बमोजिम दण्ड सजाय गर्नुअघि सम्बन्धितलाई आफ्नो सफाई पेश गर्न मनासिब मौका दिनुपर्नेछ ।

(६) दण्ड सजायसम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रचलित कानूनबमोजिम हुनेछ ।

२०. पुनरावेदन: नगरपालिकाले गरेको जरिवाना उपर चित्त नबुझेमा सम्बन्धित पक्षले सो निर्णय भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद- ६

विविध

२१. नियम, कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड बनाउन सक्ने अधिकार: यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नगर कार्यपालिकाले आवश्यक नियम, कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड बनाउन सक्नेछ ।

२२. बचाउ: (१) यस अघि यस सम्बन्धी भए गरेका कार्यहरू यसै बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

(२) यस ऐन वा यस अन्तर्गत बनेका कानूनहरूमा उल्लिखित नभएका विषयहरूमा असल नियतका साथ काम गरिएको छ भने यसै बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

(३) यो ऐन वा यस अन्तर्गत बनेका कानूनहरूमा उल्लिखित विषयहरू वा उल्लिखित नभएका विषयहरूमा कुनै बाधा अड्काउ परेमा नगर कार्यपालिकाले उक्त बाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेछ ।

आज्ञाले

रामहरि रिजाल

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत